

Yttrande från **Politiskt Alternativ**

beträffande remissupplagan av ”**Vilhelminas Kultur- och Fritidspolitiska program 2012-2015**”

1. Inledning

Det råder ingen större tvekan om giltigheten i ”*tillgänglighet för alla är en av de viktigaste förutsättningarna för samhörighet, gemenskap, mångfald och identitet*” (s. 2 st. 4). Men i en kommun som i många avseenden är lika stor eller större än många av landets län, ställer det särskilda krav och överväganden. Synnerligen då det gäller fjälldalarnas möjligheter, då Saxnäs och Dikanäs finns över 100 km från kommuncentra. För Klimpfjäll och Kittelfjäll är avstånden än mer påtagliga. Men även övriga byar med skola/affär måste vägas in för nya målsättningar och insatser.

I fjälldalarna finns inte längre några aktiva Folkets husföreningar som annars var kulturbärande samlingspunkt för ett otal aktiviteter och evenemang. Bristen på kommunikationer kvällstid gör också att invånare/ungdomar har svårt att utnyttja utbudet som finns i Vilhelmina, vilket även gäller vissa byar närmare belägna centralorten. En förfrågan från skolungdomarna i Saxnäs, om en kvällstur med buss, avvisades p.g.a. resursbrist.

Beträffande fritidshem finns fyra kommunala (ett utanför tätorten/Malgovik) och Svenska kyrkans ”prästragen”. Det förekommer varken fritids eller fritidsgård för barn och ungdomar i fjälldalarna. Inte heller Nästansjö eller Latikberg. För familjer med en veckopendlande förälder är detta ett synnerligen påtagligt problem för den hemmavarandes arbetsförutsättningar.

Mycket verksamhet hänger på ideella föreningar, vilka inte så få brottas med vikande medlemsantal och färre aktiva. Ur ett fördelningsperspektiv kan man påstå att *förutsättningarna* ovan nämnda inte infrias för fjälldalar och lejonparten av byar. Aktiv medverkan och stöd från kommunen måste kunna komma på fråga för att stärka byarna och levnads- och inflyttningsförutsättningar.

2. Kultur- och fritidspolitiska mål 2012-2015

Här omnämns åtta (8) punkter (s.2) och PA ställer frågan till övriga partier och kommunförvaltning, i vilken utsträckning skall målsättningarna gälla hela kommunen? På vilka punkter ska kommunen verka för att byar och fjälldalar ges stärkta förutsättningar, för att ett policydokument inte ska bli en underskrift för alltings bevarande på tätorten och byarna kvarstå i skuggan? Hur många byar saknar publika lekplatser t.ex.? Sådant bör inventeras och skapas en handlingsplan för.

Beaktat avstånden och kollektivtrafikbristen, understryker vi att särskilda insatser kan och bör riktas till fjälldalarna. Sett till befolkningsutveckling och elevunderlag är det brådskande att rikta stöd och/eller skapa verksamheter per omgående i alla byar med skola/affär, där behov finns. En kulturdialog bör initieras där politiker/förvaltning besöker byar och diskuterar behov, önskingar och möjligheter. Som ett led i förverkligandet av t.ex. bygdeutvecklingsplan (arbetsnamn). Detta är en utmärkt metod för ökad återkoppling och delaktighet. Och faktiskt ett led i att parallellt skapa nätverk för kultur- och upplevelseturism i hela kommunen, där byarna och dess möjligheter synliggörs. Ett kommunbygderåd kan vara ytterligare en länk i detta och bör initieras med återkommande träffar och uppföljning som ett led i samverkan och samarbete över alla gränser inom kommunen.

3. Allmän kultur (s.3)

I en allt större utsträckning hämtar föreningar, organisationer och kommuner hem resurser genom projektstöd. Det gäller både kultur- och näringslivsfinansieringar. I takt med att evenemang växer och att mängd organisationer är delaktiga, ser vi ett behov av samordning genom en kultursekreterare. Vilken kan söka medel, initiera och driva projekt, samt bistå föreningen/organisationer/kulturarbetare med ansökningar och stöd. En kreativ och kompetent projektskapare är som regel självfinansierande.

Den samiska kulturveckan var mycket omfattande med ett stort antal inblandade föreningar och aktörer, ett typexempel där en kommunal koordinator med övergripande ansvar kan samordna projektet. Parallellt finns en mängd möjliga utvecklingsprojekt som en kultursekreterare kan vara delaktig i och verka för – utställnings- och museiutveckling – samt föra diskussioner vidare om t.ex ett samiskt kulturcentrum. En väg att stärka ursprungsbefolkningens kultur och kulturarv, vilken just är en omistlig del. Vilket resursmässigt kräver en större samverkan och förankring på regional och nationell nivå med alla berörda parter.

Beträffande Ricklundgården ser vi att kommunen och styrelsen utreder alla utvecklingsmöjligheter tillsammans med Region Västerbotten som övertagit delansvaret från Västerbottens läns landsting.

Simhallen & badanläggningar, samt verksamhetsmål

Idagsläget bör här omnämnas att kommunen köper viss tid i Saxnäsårdens bassäng för Saxnässkolans simundervisning, dels erbjuds allmänheten badtider om än i ej så stor omfattning (om förändring i detta skett, bortse från denna passus). Kanske inte vida känt men dessa möjligheter måste ses i ett lokalt perspektiv som inte konkurrerar med tätorten utan kompletterar på ett bra sätt. Vikten av regelbunden simträning och möjlighet till vattenvana kan inte underskattas. Samtidigt innebär det för många även möjlighet till en varsam träning och hälsobefrämjande vattengymnastik/rehabilitering.

Ytterligare ett gott exempel på lokala alternativ är utomhusbassängen i Storsole som byn lät bygga, då man tillsåg tillgång av varmvattenbassäng sommartid utan att behöva färdas till Vilhelmina. Bassängen byggdes med bygdemedel och ideella krafter och stod klar 1995. Den har medfört att de flesta barn i byn har varit simkunniga före skolålder och att även turister/besökare har använt den under semestertider.

Om Vilhelmina skall vara ledande vad beträffar simkunnighet, kräver detta mål även möjligheter och resurser. I fjälldalarna är det ytterst få badplatser som under sommaren regelbundet överstiger 17 grader, vilket är undre gräns enligt Svenska Simsällskapet (SS). Men ett dopp är skillnad mot 15 minuters vattenvistelse och simundervisning. Efter fjällflodens borttynande är det ytterst sällan temperaturen överstiger 20 grader, kontrasterande till av SS rekommenderad inomhustemperatur med 28-32 grader för simskola/siminläring. Sommaren innebär inte särskilt goda möjligheter för ökad vattenvana i fjällbygden.

För Dikanäs skola skulle ett utökat antal badresor stjälja ytterligare undervisningstid (en hel dag förloras per badtillfälle) med ökande busskostnader och negativ miljöpåverkan. Det finns dock nya vägar att gå.

Ett sätt att stärka bygden i övre Vojmådalen är att Vilhelmina kommun tillsammans med föreningarna i Dikanäs ser över möjligheterna för ett mindre badhus. Placeringen i Dikanäs motiveras med att äldreboendet finns här, distriktssköterskemottagning och förskola/skola tillika, samt att byn är en naturlig knutpunkt. En mindre anläggning är fullt möjlig, med en nivåreglerad bassäng för sjukgymnastik och vattengympa, vilken kan användas för simträning och babysim. Här finns chansen för ett rejält lyft för barn/ungdomar och vuxna/äldre i bygden. Detta vill vi i PA införa som verksamhetsmål till år 2015. Självfallet krävs investeringar, men stöd- och bidragsvägarna är många. Måste vi prioritera förordar PA detta framför en byggnation av ett soldäck med tillhörande vattenrutschbana i Folkets hus i Vilhelmina.

Målsättningen med soldäck och vattenrutschbana kräver dock, enligt vårt förmenande, en fördjupad beredning. Är tanken att badsäsongen skall utvidgas, då innebär detta även ökade driftskostnader om sommaröppet är tänkt för framtiden (soldäck förmodas innebära sommaröppet). Visionen är intressant men måste ställas mot ombyggnationskostnader, förmodad efterfrågan, utökad driftstid och att Vilhelmina tätort har en välfungerande sommarbadplats genom Saiwa.

Fritidsgården

Verksamheten har varit och är ytterst viktig för Vilhelmina tätort. Programpunkterna för verksamhetsmål ser vi som utmärkta att arbeta med. Men i Vilhelmina tätort bor endast hälften av alla barn och ungdomar. Och någonstans måste även barn och ungdomar i perefirin få chanser och möjligheter till aktiviteter.

Vad PA vill återkomma till är, att man från kommunen genom dialog på byanivå, undersöker önskemål eller behov kring arrangemang av någon typ av aktiviteter, någon/några gång/er i veckan för barn och ungdomar ute i byarna. Där inte fokus ligger på idrott utan på andra intressen och där kommunen kan stödja detta. Med tanke på det breda utbudet i Vilhelmina, där kommunen står för drift av ridhus och ishall, samt fritidsgård och därutöver alla möjligheter till aktiviteter i Folkets hus, ser vi detta initiativ som en självklarhet att söka utveckla, för att skapa en ökad tillgänglighet och en mer attraktiv och stimulerande livsmiljö i byar och fjälldalar för våra barn och ungdomar.

Tommy Streling, för *Politiskt Alternativ*

Vilhelmina 2012-03-01

